

Holstebro Kommune

Kommentarer til VVM-redegørelse vedr. Klimatilpasning af Holstebro midtby, august 2018

Sammenslutningen ved Storå kvitterer hermed for muligheden for at kommentere ovennævnte VVM-redegørelse.

Vi kvitterer samtidig for, at de områder, vi ønskede opmærksomhed på fremsendt ved brev af 06-09-2017, også er medtaget i VM-redegørelsen.

VVM-redegørelsen giver os anledning til nedenstående bemærkninger:

1: Foranstaltninger i indre by giver ikke anledning til påvirkning af flora eller fauna.

Man kan udnytte dette magasinområde bedre ved at gøre cykelstierne svævende.

2: Foranstaltninger vedr. dæmning/sluseanlæg øst for motorvejen giver anledning til følgende bemærkninger:

- a) Den direkte betydning for flora anses for at være minimal – måske undtaget arter, der er følsomme for næringsstofftilførsel.
- b) Den direkte betydning for fauna anses for at være minimal under forudsætning af, at der ikke fremstår lommer, der ikke tømmes for vand ved sænkning af vandstanden.
Skulle morfologien eller jordarbejder i forbindelse med sluseanlægget bevirke flere lommer end de allerede forekommende ved nuværende høj vandstand, skal disse fjernes.
- c) Det forudsættes her, at en tilbageholdelse af vand er af kort varighed (få dage), idet man ellers risikerer, at nedtrækkende smolt (lakse-og ørredyngel) ikke når at slippe ud, inden det såkaldte smoltvindue (forår og efterår) lukker.
For helt at imødegå dette bør anlægget dog udformes således, at der uanset vandstand er en overfladepassage for faunaen.
- d) Slusesystemet er ikke beskrevet med hensyn til den faktiske drift.
Det er derfor ikke muligt at forholde sig til driften.
- e) For at undgå en total faunaspærring ønskes der til enhver tid en minimumsgennemstrømning på $5\text{m}^3/\text{s}$.
- f) For at begrænse at sedimentvandringen kommer i stød skal vandaflledning via slusen ske som overfladevand – bortset fra ovennævnte konstante afstrømning.
Desuden skal der være en nedskæring i slusens øvre del, så der altid er en kraftig vandstråle, der kan lede evt. overfladetrækkende fisk videre.

- g) Det fremgår, at slusen er af "Kip-type". Uanset en foreslået konstant minimumsvandføring vil sluseanlæg/dæmning i sig selv betyde en sedimentering af området øst for dæmningen. Man kan forvente en sedimentering på selve slusen, der derfor kræver en høj og formentligt omkostningstung grad af vedligeholdelse og tests for, at kipslusen ikke sander til og bliver sat ud af funktion.

Vi anbefaler, at man vælger en anden slusetype, nemlig en grundsluse, der er langt lettere at passe. Den reguleres via stigbord, og dermed risikerer man ikke, at mekanik i bunden sætter sig fast ved sedimentering.

- h) Bygning af sluseanlæg ønskes foretaget i en tør byggegrube for at forhindre sedimentvandring.
- i) Indirekte kan dæmning/sluseanlæg bevirke ødelæggelse af gydebanks, hvis sedimentvandringen sker i stød, eller der er tale om en større sedimentvandring.

3: Foranstaltninger i og omkring Vandkraftsøen giver anledning til følgende bemærkninger:

- a) Helt overordnet vil vi anføre, at den foreslåede løsning på klimatilpasningen sker ved valg, der er gammeldags, og dermed naturmæssigt er et tilbageskridt.

Moderne naturforvaltning søger i så høj grad som muligt at arbejde med naturen og ikke imod naturen.

Moderne naturforvaltning søger at inkorporere det helt overordnede krav, der er til at sikre kontinuiteten i vandløb.

Vi gør høfligst opmærksom på, at så såvel Vandrammedirektiv som Miljømålsloven ikke pt. er opfyldt.

Vi opfordrer derfor Holstebro byråd til at genoverveje at tømme Vandkraftsøen.

Ved en tømning bringes området tilbage til sin naturlige tilstand, og man får et magasin, der kan anvendes til opsamling af vand i oversvømmelsessituationer.

Herudover undgår man fremover en række scenarier som f.eks. frigørelse af næringsstofdepoter og okkerflugt.

Tillægsgevinsten er, at man samtidigt får opfyldt kontinuitetskravet, og man sparer derfor også udgiften til et omløbsstryg.

Denne løsning er den moderne løsning, der arbejder med naturen.

Endelig vil øst-magasinet kunne laves noget mindre, svarende til mindre digehøjde.

Parentetisk skal anføres, at man i de senere år i USA har nedlagt mere end 50 kraftværksopstemninger af en helt anderledes størrelse, idet man har indset det naturmæssige potentiale.

- b) Vi har noteret os, at der i VVM-redegørelsen er fremhævet, at udformningen af ny dæmning og nyt sluseanlæg skal være udformet, så der kan laves en kommende faunapassage.
Det er fortsat stærkt ønskeligt, at der sideløbende med klimaprojektet udarbejdes et faunapassageprojekt til udførelse samtidigt med klimaprojektet.
DTU Aqua skal inddrages så tidligt som muligt i sluseanlæggets udformning af hensyn til den kommende faunapassage.
Sker der ikke en indtænkning allerede nu, ser vi en stor risiko for, at der alligevel skal ske omkostningstunge tilpasninger.
- c) Den tekniske beskrivelse af byggeriet ved Ringvejen er uklar.
Det anbefales fortsat, at DTU Aqua inddrages allerede nu.
Under alle omstændigheder bør der planlægges, så vandføringen bliver minimum $15 \text{ m}^3/\text{s}$ i et kommende langt omløbsstryg.
Ligeledes skal den max. vandføring i det nuværende stryg også være den konstante vandføring indtil den endelige passageløsning er på plads.
Det er meget tydeligt, at stryget har størst effekt, når der er meget vand i stryget.
(Her ser vi bort fra den biologisk set ideelle løsning: en tømning af søen).
- d) For at mindske sedimenttransporten skal vand, der afledes via slusen, afledes som overfladevand bortset fra den mængde, der tilgår stryget.
- e) Bundkoten ved omløbsstryget og kun den skal være så langt nede, at der kan laves et omløbsstryg fra hængebroen øst for Tvis Møllevej og til udløbet vest for Ringvejen i Storå og hele vejen med et fald defineret af DTU Aqua, så der kan laves gydebanker som erstatning for de, der blev tabt ved søens etablering. Området var et vigtigt gydeområde for laks.
- f) Da man ikke kan vide, hvad fremtiden vil bringe, bør sluseanlægget laves, så det er muligt at lave en tømning af søen.
- g) Vi har noteret os, at man nu skønner, at man kan "nøjes" med at sænke vandstanden i søen til kote 13,35.
Vi må insistere på en fastholdt kote på min. 13,60, som indskrives i driftsregulativet.
Som beskrevet i tidligere henvendelser er okkerlaget og slamlag i øvrigt erfaringsmæssigt særdeles følsom overfor bevægelser i vandsøjlen.
Ligeledes er det talrige gange observeret, at åbrinkerne øst for Ringvejen styrter sammen ved ændringer i vandstanden. En fastholdt kote på min. 13,60 vil kunne minimere dette.
Det betyder også, at der ikke må ændres på koten i forbindelse med rostævner eller evt. andre aktiviteter.

- h) VVM-redegørelsen bekræfter en forøget tilførsel af næringsstoffer ved bevægelser i sedimentet.

Der ses ikke at være truffet afværgeforanstaltninger for dette.

Det forekommer paradoksalt, da samfundet i øvrigt har brugt mange midler på at reducere næringsstofftilførslen til Nissum Fjord.

- i) Så vidt vi kan se, er data til beregning af sedimentproblematikken fra senest 2004 (det er svært at gennemskue).

Det betyder at alle beregninger bygger på forældede data ligesom sedimentet, der regnes på, er baseret på sedimentsammensætninger fra Tange Sø, hvor okkerproblematikken er ikke-eksisterende.

Vi må derfor lægge til grund, at den i øvrigt omfattende gennemgang af okkerproblematikken alene bygger på antagelser og/eller beregninger, hvis resultater og dermed også konklusioner ikke er sammenfaldende med virkelighedens verden.

Læser vi VVM-redegørelsen rigtigt, fremgår det, at den beregnede usikkerhed omkring sedimentdelen er på intet mindre end 90 %!

Dette sammenholdt med et utal af "vurderinger" har på ingen måde betrygget os.

Eksempelvis konkluderes, at sedimentet flyttes og lagres jævnt fordelt i såvel søen som i Nissum Fjord. Det er ganske enkelt forkert.

Retfærdigvis skal dog siges, at man andre steder nævner, at sedimentet lagres uens afhængig af strømhastighed, hvilket er korrekt.

Det postuleres også, at evt. sedimentpåvirkninger vil være uden betydning for gydebanker, idet det er "kortvarige" og "fåtalige" hændelser.

Det er ikke samstemmende med den virkelige verden. En gydebanke, der ødelægges af sediment, reparerer ikke sig selv, men er tabt for eftertiden.

Erfaringer om dette er indhøstet ved tidligere sedimentafstrømninger.

Vi skal tillade os at minde om, at der er brugt mange penge og kræfter på etablering af nye gydebanker i Storå.

Det er foreslået, at åen gennemskylls ved sedimentudslip.

Det er ikke acceptabelt grundet efterfølgende sammenfald af brinker.

Erfaringsmæssigt tåler brinkerne ikke en hurtig vandmætning med efterfølgende hurtig dræning. Jorden når ikke at "sætte sig", og så knækker brinkerne af med jordtilførsel til åen til følge, hvilket igen bevirker en tilslamning af gydebankerne.

Der er ikke indhentet ekspertviden fra DTU Aqua vedr. redegørelsen af disse forhold, hvilket vi må insistere på.

Ønsker man at fastholde en sænkning til kote 13,35, må vi insistere på en egentlig analyse af, om der kommer en materialetransport til Storå og i givet fald en konsekvensanalyse af dette.

- j) VVM-redegørelsen beskriver som en del af driften af slusen, at der årligt bundtrækkes for at undgå, at der ophobes sediment.
I Vandløbslovens kapitel 7 Vandløbenes vedligeholdelse Fælles bestemmelser for offentlige og private vandløb, står i § 27 stk. 4: Slam, grøde og andet, der ophobes ved stemmeværker eller andre anlæg, må ikke videreføres til skade for vandløbet eller for det vandområde, vandløbet udmunder i. Vandløbsmyndigheden kan fastsætte nærmere bestemmelse herom.
- Det foreslåede kan derfor ikke være lovligt – heller ikke selv om det foregår nu!
- k) Også her ønskes bygning af sluseanlæg foretaget i en tør byggegrube for at forhindre sedimentvandring.

4: Øvrige forhold

- a) Vores insisteren på at fastholde en minimumskote i søen på 13,60 gør spændet mellem den foreslåede minimumskote 13,35 og 13,60 interessant.
Med andre ord skal der skaffes en vandmængde svarende til 0,25 cm. vandsøjle i søen svarende til ca. 175.000 m³ vand.

Det har ikke været muligt for os at få oplyst reelle tal opgjort i m³ for alternative løsninger.
Vi må derfor nøjes med at foreslå mulige indsatspunkter:

- 1) Uddybning under og hævnning af cykelstier under Store Bro
- 2) Genslyngning af vandløb øst for søen. Det er oplyst for os, at genslyngning af alle små vandløb kan bidrage med 850.000 m³.
Det må være muligt, at finde de 175.000 m³ her, så man undgår svævende cykelstier.
Kan det ikke alene lade sig gøre, skal man først arbejde med genslyngninger og så kombinere med svævende cykelstier.

Inddrager man en eller flere af disse muligheder, bør man kunne holde en minimumskote på 13,60 i søen. Genslyngning er den biologisk set ideelle metode – eller med andre ord, den metode, naturen selv vælger. Her inddrages engarealer, og de bruges til det, naturen har tiltænkt dem.

- 3) Endelig forestiller vi os, at man kan fastholde en minimumskote på 13,60 ved under hændelser konstant at sende 55 -60 m³ vand gennem øst-diget. Når det er fyldt, påbegyndes en fyldning af Vandkraftsøen ud over kote 13,60.
Øst-diget vil skulle bruges lidt mere, men til gengæld undgår man i højere grad at køre med vandstanden i søen.
Det skåner derudover brinker og gydebanks i åen.

- b) VVM-redegørelsen diskuterer den årlige sedimentering i Vandkraftsøen.
Den anslås til ca. 3 cm./år som maksimum.
Gennemsnitsvanddybden angives til 2 m.
Allerede nu er store områder væsentligt under 2 m., hvilket betyder, at søen som rekreativt område for rosporten lever på lånt tid.
I løbet af en relativt kort årrække vil det blive nødvendigt med et færre antal baner, alternativt en meget kostbar uddybning.
En uddybning vil medføre en betydelig risiko for iltsvind og tab af flora og fauna - også vest for Ringvejen.

Vandsøjlen under den foreslåede minimumskote på 13,35 - og naturligvis også under den foretrukne kote 13,60 - bliver mindre og mindre år for år.

Vi opfordrer til, at man af naturmæssige, effektmæssige, driftsmæssige og økonomiske årsager alvorligt genovervejer, om der er fornuft i at arbejde med søen i forbindelse med klimasikring – med mindre Byrådet omgør sin beslutning om ikke at tømme søen.

- c) Det ikke muligt at gennemskue økonomien i projektet, hvilket umuliggør en reel stillingtagen.
Ud over anlægsudgifter vil der være betydelige faste udgifter til drift, idet anlægget vil kræve såvel langt større overvågning som langt mere ressourcekrævende vedligeholdelse end det, vi kender i dag.
- d) Høringsmaterialet indeholder ikke detaljerede tekniske beskrivelser, hvilket vanskeliggør en stillingtagen.
Vi har forstået, at også dette qua lovgivningen kommer i høring, alternativt opfordrer vi til, at det sker.
- e) Da slusedriften fornuftigt nok angives blandt andet at skulle arbejde med indhøstede erfaringer, ønsker vi, at der ned sættes et "sluseudvalg" til at følge driften.
Vi kan allerede nu sige, at vi ønsker sæde i et sådant udvalg.

Med venlig hilsen

Sammenslutningen ved Storå
Gunnar H. Pedersen
Formand

Ove Krarupsvej 17
6990 Ulfborg
E-post: gunnar@houlbypedersen.dk
Tlf.: 20 46 82 58